

Línuhönnun hf
Helga J Bjarnadóttir
Suðurlandsbraut 4a
108 Reykjavík

2004070049
2000; 2300; 9310

Reykjavík, 26. ágúst 2004
/--

Efni: 220 kV háspennulína, Reykjanes-Rauðimelur, Reykjanesbæ, Grindavík. Breyting á framkvæmd. Matskylda

Vísað er til erindis Hitaveitu Suðurnesja dags. 13. júlí 2004 þar sem Skipulagsstofnun er tilkynnt breyting á fyrirhugaðri 220 kV háspennulínu, Reykjanes-Rauðimelur, Reykjanesbæ og Grindavík, samkvæmt 6. gr. laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum og lið 13 a í 2. viðauka laganna.

Skipulagsstofnun leitaði álits Grindavíkur, Reykjanesbæjar, Ferðamálaráðs, Fornleifaverndar ríkisins, Heilbrigðiseftirlits Suðurnesja, Löggildingarstofu og Umhverfisstofnunar.

Umsagnir bárust frá Grindavík með bréfi dags. 27. júlí 2004, Reykjanesbæ með bréfi dags. 22. júlí 2004, Ferðamálaráði með bréfi dags. 21. júlí 2004, Fornleifavernd ríkisins með bréfum dags. 23. júlí og 12. ágúst 2004, Heilbrigðiseftirliti Suðurnesja með bréfi dags. 26. júlí 2004, Löggildingarstofu með bréfi dags. 22. júlí 2004 og Umhverfisstofnun með bréfi dags. 3. ágúst 2004.

Frekari upplýsingar bárust frá framkvæmdaraðila með bréfum dags. 3. og 9. ágúst 2004.

FRAMLÖGÐ GÖGN FRAMKVÆMDARAÐILA

Fyrirhuguð framkvæmd

Hitaveita Suðurnesja kynnir tvo kosti á lagningu háspennulínu (loftlínu) í stað jarðstrengs á þeim kafla fyrirhugaðrar háspennulínu, frá fyrirhuguðu raforkuveri Hitaveitu Suðurnesja á Reykjanesi að fyrirhugaðri aðveitustöð við 132 kV háspennulínu Svartsengi-Fitjar, sem liggur næst fyrirhuguðu raforkuveri. Tilgangur þess að breyta úr jarðstreng í loftlínu er að bæta rekstraröryggi virkjunar og lækka stofnkostnað.

Með úrskurði Skipulagsstofnunar 26. mars 2003, skv. 11. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum, var fallist á lagningu 220 kV háspennulínu frá fyrirhuguðu raforkuveri Hitaveitu Suðurnesja á

Reykjanesi að fyrirhugaðri aðveitustöð við 132 kV háspennulínu Svartsengi – Fitjar, en þá var gert ráð fyrir að um 1 km kafla línunnar frá fyrirhuguðu raforkuveri og að mörkum hins skipulagða iðnaðarsvæðis yrði jarðstrengur. Í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að þá hafi verið gert ráð fyrir að raforkuverið myndi standa nálægt Sjóefnavinnslunni og að vegna þröngrar aðkomu og tæringarhættu af gufu frá skiljustöð Sjóefnavinnslunnar hafi verið gert ráð fyrir lokuðu tengivirki við orkuverið og jarðstreng á kaflanum næst raforkuverinu. Við nánari hönnun virkjunarinnar hafi verið gerð sú breyting að orkuver og tengivirki hafi verið færð í norðvesturhorn iðnaðarsvæðisins, fjær Sjóefnavinnslunni og gerð tengivirkis breytt úr "kompakt" innivirki í hefðbundið yfirbyggt tengivirki. Þetta geri kleift að hafa loftlínu alla leið að tengivirkinu þar sem þar séu hvorki hindranir né gufuvandamál, en með loftlínu aukist rekstraröryggi og kostnaður lækki.

Í stað jarðstrengs kynnir Hitaveita Suðurnesja nú tvo kosti á breyttri legu línunnar næst raforkuverinu, hvort tveggja loftlínur. Hitaveita Suðurnesja telur kost 1, nyrðri leið, betri og leggur fram sem aðalkost. Jafnframt kemur fram í erindi Hitaveitu Suðurnesja að nú telji hún lagningu jarðstrengs ekki raunhæfan kost þar sem ný staðsetning raforkuversins kalli ekki á það (þ.e. vegna tæringarhættu og þröngrar aðkomu) og að ekki séu rök fyrir jarðstreng, þar sem lagning jarðstrengs feli í sér minna rekstraröryggi, hærri stofnkostnað og hærri viðgerðakostnað og tímafrekari viðgerðir ef til bilana kemur. Ástæða spurninga um jarðstreng sé væntanlega vegna sjónrænna áhrifa loftlínu. Hitaveitan bendir á móti á, að við það að taka loftlínu í jarðstreng þurfi að byggja afgang tengivirki með jarðstrengsmúffum og eldingavörum, sem verði all áberandi. Með því að hafa loftlínu alla leið að raforkuverinu verði ekki þörf fyrir slíkt mannvirki. Fram kemur einnig í gögnum framkvæmdaraðila að með breytingu úr jarðstreng í loftlínu muni rekstraröryggi línunnar aukast þar sem innlendir fagmenn geti annast viðgerðir á loftlínu og hefðbundnum rofabúnaði á stuttum tíma, en að fá þurfi erlenda aðila til viðgerða á 220 kV jarðstreng og fagmenn frá framleiðanda "kompakt" búnaðar ef hann bilar sem geti þýtt að orkuverið verði úr rekstri í nokkrar vikur á meðan. Stofnkostnaður lækki þar sem loftlína sé ódýrari en jarðstrengur og yfirbyggt tengivirki með hefðbundnum SF₆ rofum ódýrara en "kompakt" SF₆ innivirki sem ráðgert var. Hitaveita Suðurnesja kynnir eftirtalda tvo kosti til ákvörðunar um matsskyldu:

Kostur 1. Sett verði horn á línuna um 1 km norðaustan við Sýrfell og um 50 m norðan við vegslóð í hrauninu. Þaðan liggi línan beint í endamastur um 80-100 m austan tengivirkishúss við raforkuverið. Lengd línunnar yrði rúmir 3 km og möstur gætu orðið 9-10.

Kostur 2. Sett verði krappt horn á línuna sunnan undir Sýrfelli og tekin stefna beint í gegnum skarð milli Sýrfells og Sýrfellsdraga í endamastur á sama stað og skv, kosti 1. Lengd línunnar, mælt frá byrjunarpunkti skv. kosti 1 og að tengivirkishúsi yrði um 3,4 km, þar af um 2 km frá frá horni á línunni sem áður hafði verið samþykkt austan Sýrfells. Fjöldi mastra gæti orðið 10-11 miðað við byrjunarpunkt í kosti 1.

Fram kemur að báðir kostir kalli á gerð vegslóðar sem þurfi að vera fær vörubílum, en að fyrirbyggjandi slóðir verði nýttar eins og kostur er. Einnig þurfi að gera um 100 m² plan vegna uppsetningar flestra mastra.

Svæði á náttúruminjaskrá, hverfisvernd og jarðmyndanir. Báðir kostir myndu liggja um svæði á náttúruminjaskrá: *Svæði 106, Reykjanes-Eldvörp-Hafnaberg*. Samkvæmt

deiliskipulagi iðnaðar- og orkuvinnslusvæðisins á Reykjanesi eru Sýrfell og Sýrfellsdrög hverfisvernduð svæði og skal forðast að raska þeim s.s. með efnistöku, veglagningu eða byggingum. Leið 1 færi norðan við Sýrfell og myndi því ekki snerta hverfisverndina að mati framkvæmdaraðila, en leið 2 færi um skarðið á milli Sýrfells og Sýrfellsdraga og myndi því snerta bæði svæðin. Í gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að sérstæðasta jarðmyndunin sem um ræði sé gígurinn í skarðinu milli Rauðhóls og Sýrfells, sem kostur 2 myndi liggja skammt frá. Gildi þessarar jarðmyndunar sé verulegt m.a. vegna þess að gígnum hefur ekki verið raskað og óvíða sé að finna heillega gíga nálægt fjölsóttum ferðaslóðum á utanverðum Reykjaneskaga. Þá bendir framkvæmdaraðili á að með kosti 1 sé línán færð úr upphaflegu línustæði næst Sýrfelli og þar með fjær sérkennilegum hrauntröðum suðaustan við fellid.

Gróður og fuglalíf. Í gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að á báðum leiðum frá fyrirhugaðri aðveitustöð að Sýrfelli sé sandorpið apalhraun og að álitni grasafraðings séu hvorki sérstæðar tegundir né einstök gróðurfélög, sem hafa eitthvert gildi sem slík, á leiðunum. Vestan og norðan Sýrfells sé myndarlegt máfavarþ, sem nái frá núverandi iðnaðarmannvirkjum norður fyrir veg og inn á hraunið vestan Sýrfellsdraga. Hvorki lína skv. kosti 1 né 2 muni hafa teljandi áhrif á mófugla. Lína skv. kosti 1 myndi liggja í jaðri máfavarpsins og sleppi það því að mestu við röskun af völdum hennar. Lína skv. kosti 2 myndi hins vegar liggja beint í gegnum máfavarpið. Helstu mótvægisáðgerðir felist í því að halda röskun vegna staurastæða og slóðagerðar í lágmarki þar sem máfavarpið er. Einnig að fylgjast með áflugi og bregðast við með merkingum á línunni til að draga úr því ef þörf krefur.

Menningarminjar. Í gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að ekki sé búist við að fornleifar eða menningarminjar séu á línuleiðum en það verði kannað af fornleifafræðingi.

Sjónræn áhrif, útivist og ferðamennska. Framkvæmdaraðili telur kost 1 verða minna áberandi en kost 2 þegar komið er að svæðinu eftir veginum úr austri og suðri frá Grindavík, því að Sýrfell skyggi þá að hluta á línuna. Sömuleiðis verði svæðið sunnan við Sýrfell þá laust við línu en þar liggur ökuslóð áleiðis að Eldvörpum. Kostur 1 sé hins vegar heldur meira áberandi en kostur 2 þegar komið er að iðnaðarsvæðinu eftir veginum úr norðri frá Höfnum en sé fýsilegri m.t.t. útivistar og ferðamennsku á gönguleiðum, t.d. Reykjavegi. Kostur 2 hafi þann ókost að sjónræn áhrif verði álíka mikil bæði norðan og sunnan Sýrfells. Helstu áhrif línunnar á útivist og ferðamennsku felast að mati framkvæmdaraðila í sjónrænum áhrifum af línunni, en einnig er bent á að það hafi aðráttarafl fyrir ferðamenn að kynnast því hvernig Íslendingar nýta jarðhitann sem orkulind.

Skipulag. Báðir kostir kalla á breytingar á aðalskipulagi Reykjanesbæjar og Grindavíkur og deiliskipulagi iðnaðar- og orkuvinnslusvæðisins á Reykjanesi.

ÁLIT UMSAGNARAÐILA OG VIÐBRÖGÐ FRAMKVÆMDARAÐILA

Almennt

Reykjanesbær, Grindavík, Ferðamálaráð, Fornleifavernd ríkisins og Löggildingarstofa telja framkvæmdina ekki líklega til að hafa umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum. Heilbrigðiseftirlit Suðurnesja telur að meta þurfi sjónræn áhrif framkvæmdarinnar og Umhverfisstofnun að kanna þurfi frekar umhverfisáhrif framkvæmdarinnar og bera saman við lagningu jarðstrengs frá suðvesturenda Sýrfellsdraga.

Fornleifar

Í umsögn Fornleifaverndar ríkisins er bent á að í skýrslu framkvæmdaraðila komi fram að ekki hafi verið gerð úttekt á fornleifum á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði en það standi til og krefst Fornleifavernd ríkisins að fá þær upplýsingar áður en endanleg umsögn er gefin.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að fornleifafræðingur hafi skoðað svæðið í júlí 2004 og að hans niðurstaða sé að engar vísbendingar hafi fundist um fornleifar á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði. Fornleifavernd ríkisins var send framangreind niðurstaða fornleifafræðingsins og í frekari umsögn stofnunarinnar kemur fram að stofnunin telji að framkvæmdin skuli ekki háð mati.

Sjónræn áhrif, landslag, jarðmyndanir, ferðamenn og útivist

Í umsögn Ferðamálaráðs kemur fram að ekki sé talin ástæða til að ætla að áhrif línulagnar hafi veruleg áhrif á umhverfið en líklegra megi þó telja að kostur 1 sé heppilegri en kostur 2 með tilliti til áhrifa á náttúru og náttúrufyrirbæri á svæðinu og sá kostur hafi óveruleg áhrif á ferðaþjónustu. Álitið byggist á hugsanlegum áhrifum framkvæmdanna á núverandi og hugsanlegum viðkomu- og dvalarstöðum ferðafólks í framtíðinni.

Í umsögn Heilbrigðiseftirlits Suðurnesja er bent á að kostir 1 og 2 yrðu báðir mjög sýnilegir frá helstu áningarstöðum ferðamanna á utanverðu Reykjanesi. Þar megi nefna Stampana, Valahnjúk og Gunnhver. Sú lína sem þegar hafi verið ákveðin sé umtalsvert fjær þessum stöðum og hafi því minni sjónræn áhrif. Heilbrigðiseftirlitið vísar til matsskýrslu Hitaveitu Suðurnesja frá 10. jan. 2003 þar sem fram kemur að sjónræn áhrif verði „... í lágmarki á línuleið sem hefur sömu stefnu og brotasvæði sem skipta landslaginu í heildir með náttúrulegum hætti“. Þær línuleiðir sem nú séu lagðar til liggi báðar þvert á brotasvæðin og hljóti því að vera meira áberandi en áður áformuð línuleið. Í ljósi þess að talið var nauðsynlegt að fjalla um sjónræn áhrif af völdum háspennulínunnar í matsskýrslunni 2003 hljóti að þurfa að leggja mat á þau sjónrænu áhrif sem háspennulínur utar á Reykjanesinu og þvert á brotasvæðin myndu hafa í för með sér.

Í frekari upplýsingum framkvæmdaraðila er bent á að það sé ekki rétt að kostur 1 liggi þvert á brotasvæðin, sem talið hafið verið heppilegt að fylgja í tilvitnaðri matsskýrslu. Frávikid frá meginsprungustefnu sé innan við 20 gráður. Bent er á líkanmyndir í matsskýrslunni frá 2003 þar sem línan, í nýrri legu, hverfi að mestu af myndum nr. E-23 til E-28, nema að hún verði sýnileg við norðausturenda Sýrfells. Á mynd E-29 verði hún hins vegar vel sýnileg. Búast megi við að í framtíðinni verði orkuverið á Reykjanesi helsti áfangastaður ferðamanna þar og ekki sé óeðlilegt að línan sem flytur orkuna á markað verði þar sýnileg. Skipti þá mestu að um snyrtilegt mannvirki verði að ræða.

Í umsögn Umhverfisstofnunar kemur fram að svæðið sem fyrirhuguð loftlína mun fara um er vinsælt ferðamannasvæði, svæðið er á náttúruminjasvæði og hraun á svæðinu njóta sérstakrar verndar skv. 37. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd. Einnig kemur fram að svæðið er eitt af fjórtán svæðum á náttúruverndaráætlun, þ.e. sem vinna skal að friðlýsingu fyrir á tímabilinu 2004-2008 og Alþingi samþykkti sem þingsályktun á síðasta vorþingi. Í kjölfar friðlýsingar megi búast við auknum heimsóknum ferðamanna á svæðið. Með breytingu á framkvæmdinni úr jarðstreng í loftlínu muni línan liggja í nálægð við fjóra af fimm vinsælustu áningarstöðum

ferðamanna á svæðinu, Gunnuhver, útsýnisstað á Stampagígum, Valahnúk og Bæjarfell og skerða útsýni frá þessum stöðum. Línan verði sýnileg ferðamönnum sem fara á milli Reykjaness og Grindavíkur, því hún muni áfram sjást norðan Sýrfells. Einnig muni línán hugsanlega skerða útsýni til suðurs frá Þjóðvegi að Valahnúk og Bæjarfelli, en þetta útsýni, með hraunið í forgrunni og vitann á Bæjarfelli, ströndina og Valahnúk í bakgrunni sé að margra mati áhrifamikið. Jafnframt muni lega línunnar breytast frá því að liggja samsíða brotalínunum í landi yfir í að liggja þvert á þær, sem geri hana meira áberandi en ella. Að teknu tilliti til ofangreinds telji Umhverfisstofnun að sú breyting sem kynnt er í tilkynningu framkvæmdaraðila, hvort sem um er að ræða kost 1 eða kost 2, sé líkleg til að hafa í för með sé umtalsverð áhrif á landslag og sjónræna þætti, útivist og ferðamennsku. Umhverfisstofnun telur að ný staðsetning stöðvarhúss geri að verkum að nú sé enn brýnna en fyrr út frá umhverfis- og útivistarsjónarmiðum að leggja jarðstreng. Val standi á milli aukins varanlegs rasks af völdum jarðstrengs innan svæðis sem skilgreint er fyrir iðnað, eða varanlegs rasks af völdum loftlínu, þó umfangsminna sé, auk umtalsverðra sjónrænna áhrifa utan skilgreinds iðnaðarsvæðis og inni á svæði sem er bæði á náttúruminjaskrá og á náttúruverndaráætlun 2004-2008. Því sé hér um talsverða náttúruverndarhagsmuni að ræða. Að mati Umhverfisstofnunar er því nauðsynlegt að kanna frekar umhverfisáhrif af þeirri breytingu á framkvæmdinni sem hér hefur verið fjallað um og bera hana saman við lagningu jarðstrengs frá suðvesturenda Sýrfellsdraga að stöðvarhúsi, eins og kynnt var í mati á umhverfisáhrifum af lagningu háspennulínu frá Reykjanesi að Svartsengi.

Í frekari upplýsingum framkvæmdaraðila eru lagðar fram ljósmyndir af svæðinu og lýst hvernig loftlína muni falla að landslagi og öðrum mannvirkjum á svæðinu. Minnsta fjarlægð línunnar frá þeim stöðum sem tilgreindir eru í umsögn Umhverfisstofnunar verði 1-3 km. Framkvæmdaraðili telur að línán verði vart sýnileg frá Valahnúki því að bæði skyggi Bæjarfellið á og línuna muni beri í hraunið. Sama megi segja um útsýnið frá Bæjarfelli. Minnsta fjarlægð í línuna þaðan breytist úr um 2,5 km miðað við fyrri tillögu, í um 1,9 km, línuna muni bera í hraunið. Þegar horft sé frá Gunnuhver séu mannvirki Sjóefnavinnslunnar og borholur með tilheyrandi búnaði á milli hversins og línunnar. Þau mannvirki virðist ekki koma í veg fyrir að fólk njóti þess að skoða staðinn. Þegar litið sé á áhrifin í heild frá ofangreindum útsýnisstöðum, verði að telja að kostur 1 sé nokkuð farsæl lausn með tilliti til sjónrænna áhrifa. Þegar ekið er eftir Þjóðveginum verði línán vel sýnileg framundan á nokkrum kafla á veginum. Þegar komið er frá Grindavík sé um að ræða kaflann frá skarðinu sunnan Sýrfellsdraga að þverun línunnar yfir veginn og þegar komið er frá Höfnum sé það kaflinn frá brekkubrún við Stampana að þverun línunnar yfir veginn. Hins vegar verði háspennulínán ekki eina mannvirkið sem vegfarendur sjái á svæðinu. Ekki sé rétt að kostur 1 liggi þvert á brotasvæðin, sem talið var heppilegt að fylgja í matsskýrslu. Frávikið frá megin sprungustefnu verði innan við 20 gráður. Hins vegar verði kostur 2 meira þvert á umræddar stefnur, með um 40 gráðu frávik. Varðandi brotasvæðin hafi fyrst og fremst verið átt við sigdældina norðaustan Sýrfells sem meginhluti línustæðisins liggur um og eftir sem áður liggja línustæðið skammt frá Sýrfelli, áður sunnan þess en nú norðan þess. Framkvæmdaraðili bendir á að með kosti 1 verði nær öll mannvirki tengd orkuverinu vestan Sýrfells og Sýrfellsdraga og myndi þar eina heild, en svæðið austan við fellið verði nær laust við mannvirki. Framkvæmdaraðili bendir á gildi þessa til framtíðar, þegar búið verði að byggja upp veginn frá Grindavík með bundnu slitlagi. Þá muni umferð þeim megin frá aukast mikið, m.a. umferð ferðafólks frá Bláa lóninu. Varðandi athugasemdir Umhverfisstofnunar um

sjónræn áhrif o.fl. vísar framkvæmdaraðili einnig til svars við umsögn Heilbrigðiseftirlits Suðurnesja. Varðandi áhrif á svæðið Reykjanes-Eldvörp-Hafnaberg, sem ber að vinna að friðlýsingu fyrir skv. náttúruverndaráætlun, heldur framkvæmdaraðili fram að fyrirhuguð breyting á línustæði sé að langmestu leyti innan iðnaðarsvæðisins eins og það er sýnt á korti Umhverfisstofnunar og skilgreint í deiliskipulagi. Varðandi athugasemd Umhverfisstofnunar um að ný staðsetning stöðvarhúss geri það brýnna út frá umhverfis- og útivistarsjónarmiðum að leggja jarðstreng ítrekar framkvæmdaraðili það sem fram kemur í tilkynningu hans til Skipulagsstofnunar um breytingu á framkvæmdinni varðandi rekstraröryggi og kostnað. Með jarðstrengslögn muni rekstur kerfisins verða erfiðari, m.a. vegna launafis í strengnum, sem þýði flóknari stjórnþunað. Það og fjölgun tengipunkta auki á bilanatíðni. Einnig muni strengurinn liggja gegnum iðnaðarsvæði og því verði hætta á bilunum við framkvæmdir á svæðinu. Við bilun í 220 kV jarðstreng séu rekstraraðilar algjörlega háðir erlendum aðilum til viðgerðar, sem þýði langan viðgerðartíma. Með hefðbundinn rofabúnað og loftlínu inn að tengivirki verði allar viðgerðir í höndum starfsmanna Hitaveitu Suðurnesja og taki stuttan tíma. Með færslu stöðvarhússins yfir á þann stað sem nú er fyrirhugaður lengist jarðstrengsleið úr um 1 km í um 1,7-2 km, eftir því hvaða leið yrði farin. Fram kemur að loftlína skv. kosti 1 yrði a.m.k. 100 milljónum ódýrari en lagning loftlínu (frá byrjunarpunkti kosts 1) að mörkum iðnaðarsvæðisins og jarðstrengs þaðan að stöðvarhúsi eins og fyrri áætlanir gerðu ráð fyrir.

Í umsögn Umhverfisstofnunar er ennfremur bent á að sú breyting sem hér er lögð til á framkvæmdinni muni hafa áhrif á ferðamennsku á svæðinu og snerti því marga hagsmunaaðila sem ekki hafa aðkomu að umfjöllun um mats skyldu framkvæmdarinnar. Þeir aðilar geti hins vegar komið sínum athugasemdum að í formlegu matsferli. Stofnunin telur að m.t.t. til þeirra verulegu breytinga sem kynntar eru á framkvæmdinni hljóti slík málsmeðferð að vera nauðsynleg.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að umrædda breytingu á framkvæmd þurfi að staðfesta í skipulagi og að slík skipulagsbreyting verði auglýst opinberlega, sem gefi öllum hagsmunaaðilum færi á að kynna sér málið og koma að sínum athugasemdum.

NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Hitaveita Suðurnesja hefur tilkynnt til Skipulagsstofnunar, til ákvörðunar um mats skyldu, breytingu á fyrirhugaðri 220 kV háspennulínu frá fyrirhuguðu raforkuveri Hitaveitu Suðurnesja á Reykjanesi. Breytingin varðar breytingu á legu línunnar og breytingu úr jarðstreng í loftlínu. Kynntir eru tveir kostir, kostur 1 og 2, á legu loftlínu næst raforkuverinu og telur Hitaveita Suðurnesja kost 1, nyrðri leið, betri og leggur hann fram sem aðalkost. Í erindinu kemur fram að Hitaveita Suðurnesja telji nú áður áformaða jarðstrengslögn ekki raunhæfan kost. Samkvæmt kosti 1 yrði sett horn á línuna um 1 km norðaustan við Sýrfell, en þaðan lægi línana beint í endamastur um 80-100 m austan tengivirkishúss við fyrirhugað raforkuver. Lengd línunnar yrði rúm 3 km. Möstur gætu orðið 9-10. Samkvæmt kosti 2 myndi loftlínan halda áfram til suðurs, austan Sýrfells frá byrjunarpunkti kosts 1. Síðan yrði sett krappt horn á línuna sunnan undir Sýrfelli og tekin stefna beint í gegnum skarð milli Sýrfells og Sýrfellsdraga í endamastur á sama stað og samkvæmt kosti 1. Lengd línunnar yrði um 3,4 km, þar af um 2 km frá beygju á línunni sunnan undir Sýrfelli að tengivirkishúsi við raforkuverið. Möstur gætu orðið 10-11. Báðir kostir kalla á gerð vegslóðar sem þarf að vera fær vörubílum og yrðu fyrirbyggjandi slóðir nýttar eins og kostur er. Einnig þarf að gera um

100 m² plan vegna reisingar mastra við flest möstur.

Fyrri málsmeðferð háspennulínu frá fyrirhuguðu raforkuveri á Reykjanesi skv. lögum um mat á umhverfisáhrifum

Jarðhitanýting á Reykjanesi, matsskýrsla Hitaveitu Suðurnesja dags. 14. júní 2002

Í matsskýrslunni er greint frá því að væntanleg háspennulína frá orkuverinu muni liggja austan Sýrfells og Sýrfellsdraga, en í matsskýrslunni lá ekki fyrir hvar á hinu skipulagða iðnaðarsvæði á Reykjanesi stöðvarhús virkjunarinnar myndi verða staðsett.

Reykjanes - Svartsengi, háspennulína, 220 kV, matsskýrsla Hitaveitu Suðurnesja dags. 10. janúar 2003

Í matsskýrslunni voru metin umhverfisáhrif af fyrirhugaðri háspennulínu frá orkuveri á Reykjanesi. Í matsáætlun og matsskýrslu var eingöngu kynntur sá kostur að leggja háspennulínu austan Sýrfells með jarðstreng frá tengivirki orkuversins að suðurenda Sýrfells þar sem loftlína tæki við. Enn lá ekki fyrir ákvörðun um hvar á iðnaðarsvæðinu á Reykjanesi stöðvarhús myndi verða staðsett, en miðað var við að stöðvarhúsið yrði staðsett nærri Sjóefnavinnslunni.

Í matsskýrslunni var ekki fjallað um þann kost að leggja línuna vestan Sýrfells, eins og nú er lagt til, né nefndar ástæður þess hversvegna sá kostur var þá ekki talinn koma til greina.

Við umfjöllun málsins komu fram tillögur um að leggja línuna alla leið frá stöðvarhúsi til Svartsengis í jörð, en um það segir eftirfarandi í framangreindri matsskýrslu Hitaveitu Suðurnesja (kafli 3.3): *"Með hliðsjón af ofanskráðum rökum kemur jarðstrengur ekki til greina sem valkostur fyrir háspennulínuna Reykjanes-Svartsengi að mati Hitaveitu Suðurnesja, nema innan iðnaðarsvæðisins næst orkuverinu. Sá strengur er svo stuttur að hann útheimtir ekki dýr aukamannvirki, einnig vill þannig til að á þeirri leið er jarðvegisdýpi mest á allri línuleiðinni og því hentugasta svæði fyrir jarðstreng, með lágmarks jarðraski."* Í matsskýrslunni er m.a. tilgreint að ókostir háspennustrengja séu kostnaður, orkutap, hætta á yfirspennu sem skapi hættu fyrir rafala, herra segulsvið á yfirborði, hugsanlega þurfi að fylla yfir streng í stað skurðar í klöpp, vandaðan veg þurfi vegna þungra tækja við útlögn og langan tíma taki að gera við jarðstreng ef hann bilar.

Breyting á jarðhitanýtingu á Reykjanesi, tilkynning Hitaveitu Suðurnesja 10. janúar 2004 til ákvörðunar um matsskyldu

Breytingin fól í sér að ákveða staðsetningu stöðvarhúss jarðhitavirkjunar á Reykjanesi, en í fyrri málsmeðferð hafði staðsetning stöðvarhúss ekki legið fyrir. Í framlögðum gögnum Hitaveitu Suðurnesja kom fram að staðsetning stöðvarhúss væri ráðgerð á iðnaðarsvæðinu, milli fiskþurrkunar og Sjóefnavinnslunnar, en að einnig kæmi til greina að staðsetja stöðvarhúsið norðan fiskþurrkunar. Tekið var fram að deiliskipulagstillaga yrði auglýst í janúar 2004. Á deiliskipulagi svæðisins sem sveitarstjórnir Grindavíkur og Reykjanesbæjar afgreiddu í janúar 2004 er stöðvarhúsið staðsett á lóð vestan Sjóefnavinnslunnar og jarðstrengur sýndur frá tengivirki norðan Sjóefnavinnslunnar um 1,4 km leið að mörkum iðnaðarsvæðisins, þar sem loftlína átti að taka við.

Við þessa umfjöllun málsins kom ekki fram að það væri æskilegt eða fyrirhugað að breyta

legu háspennulínunnar frá stöðvarhúsinu, né að leggja fremur loftlínu heldur en jarðstreng á kaflanum næst stöðvarhúsinu hvort heldur sem miðað væri við staðsetningu stöðvarhúss milli fiskþurrkunar og Sjóefnavinnslunnar eða norðan fiskþurrkunar.

Framangreind breyting á jarðhitanýtingu á Reykjanesi, þ.e. ákvörðun um staðsetningu stöðvarhúss annaðhvort á milli fiskþurrkunar og Sjóefnavinnslunnar eða norðan fiskþurrkunar, var ekki talin líkleg til að hafa umtalsverð umhverfisáhrif og því ákvarðað 20. febrúar 2004 að framkvæmdin skyldi ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Jarðhitanýting á Reykjanesi, breyting á staðsetningu stöðvarhúss og sjótöku, fyrirspurn Hitaveitu Suðurnesja um tilkynningarskyldu dags. 12. maí 2004

Breytingin fól í sér færslu á staðsetningu stöðvarhúss virkjunarinnar, frá því að standa milli fiskþurrkunar og Sjóefnavinnslunnar, á nýja iðnaðarlóð við norðvesturjaðar hins skipulagða iðnaðarsvæðis. Einnig var kynnt breyting á staðsetningu sjótökuhola. Í bréfi VSÓ Ráðgjafar f.h. Hitaveitu Suðurnesja, dags. 12. maí 2004, þar sem breyting á staðsetningu stöðvarhúss og sjótöku er kynnt segir m.a.: *"Þar sem Hitaveita Suðurnesja hefur nú ákveðið að velja að nota sjókælingu í stað kæliturns, breytast forsendur fyrir staðsetningu mannvirkja, þ.e. stöðvarhúss, lagna með borholusjó og staðsetningu blöndunar þéttrar jarðhitagufu, jarðhitavökva og borholusjávar."*

Við þessa umfjöllun málsins kom áfram ekki fram að það væri æskilegt eða fyrirhugað að breyta legu háspennulínunnar frá stöðvarhúsinu, né að leggja fremur loftlínu heldur en jarðstreng á kaflanum næst stöðvarhúsinu, sbr. eftirfarandi úr greinargerð Hitaveitu Suðurnesja með erindinu dags. 12. maí 2004, þar sem segir m.a.: *"Lagt er til að færa stöðvarhúsið nokkur hundruð metra frá þeirri staðsetningu sem kynnt hefur verið í deiliskipulagi ... sem tók gildi 7. apríl sl.*

...

... Fyrirliggjandi upplýsingar um möguleg umhverfisáhrif framkvæmdanna og umfang þeirra eru enn í gildi og ekki líkur á því að umhverfisáhrif verði önnur en þau sem þegar hefur verið fjallað um í úrskurðum Skipulagsstofnunar 17. maí 2000 og 27. september 2002, úrskurði umhverfisráðherra 30. ágúst 2000 og ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsskyldu dags. 20. febrúar 2004. ...

...

... Miðað við nýja staðsetningu verður stofnkostnaður orkuversins lægri.

... Þessi staðsetning er að mati framkvæmdaraðila og arkitekta betur til þess fallin að fella orkuverið í landið. Auk þess verða færri mannvirki byggð við orkuverið. ..."

Í erindi Hitaveitu Suðurnesja í maí sl. kom fram að fyrirliggjandi upplýsingar um umhverfisáhrif væru í gildi og að ekki væru líkur á að umhverfisáhrif yrðu önnur en afstaða hafði verið tekin til í úrskurðum um mat á umhverfisáhrifum og ákvörðunum um matsskyldu. Meðal annars var tekið fram að auðveldara yrði að fella orkuverið í landið á nýjum stað og að færri mannvirki myndu verða byggð við það. Því telur Skipulagsstofnun að álykta verði að breyting á legu háspennulínu og breyting úr jarðstreng í loftlínu sé ekki forsenda fyrir breyttri staðsetningu orkuversins, né heldur forsenda fyrir lægri stofnkostnaði með breyttri staðsetningu stöðvarhússins.

Í niðurstöðu Skipulagsstofnunar, dags. 21. maí 2004, segir m.a.: *"Um er að ræða breytingu á*

staðsetningu orkuvers Hitaveitu Suðurnesja á Reykjanesi og sjótökuhola frá því sem tilkynnt var Skipulagsstofnun í janúar síðastliðnum og stofnunin tók ákvörðun um að væri ekki háð mati á umhverfisáhrifum. Breytingin er minniháttar og hefur ekki í för með sér nein áður óþekkt umhverfisáhrif eða verulega neikvæðari áhrif en áður hafa verið kynnt. Stöðvarhús og sjótökuholur færast nær Stampagígaröðinni en mat Umhverfisstofnunar er að það hafi samt sem áður óveruleg áhrif en kalli enn frekar á að jarðraski verði haldið í lágmarki og að mannvirki verði felld að landslagi. Áhrif á vistkerfi verða hin sömu og áður var gert ráð fyrir. Fyrir liggur að framkvæmdin raskar ekki fornleifum en lagnir með borholusjó og affallsvökva munu liggja á milli varða á gamalli leið. Breytt staðsetning stöðvarhúss og sjótökuhola breytir ekki verulega þeim áhrifum sem áður hefur verið lýst hvað varðar ásýnd, jarðmyndanir og landslag eða vistkerfi á svæðinu. Skipulagsstofnun telur að um sé að ræða nánari útfærslu á staðsetningu stöðvarhúss og sjótökuhola vegna jarðhitanýtingar á Reykjanesi og því falli framkvæmdin ekki undir ákvæði 6. gr. laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum."

Á grundvelli framlagðra gagna Hitaveitu Suðurnesja var við afgreiðslu málsins gengið út frá því að lagður yrði jarðstrengur frá tengivirki við stöðvarhús að mörkum iðnaðarsvæðisins að austan, sem myndi þá lengjast sem næmi færslu stöðvarhússins til norðvesturs.

Framangreindar breytingar á framkvæmdum við jarðhitanýtingu á Reykjanesi kalla á breytingar á Aðalskipulagi Reykjanesbæjar og deiliskipulagi iðnaðar- og orkuvinnslusvæðisins á Reykjanesi. Skipulagstillögur vegna breytinganna voru auglýstar sumarið 2004 og hefur aðalskipulagsbreytingin verið staðfest af umhverfisráðherra en deiliskipulagsbreytingin bíður enn endanlegrar afgreiðslu.

Tilkynning nú um breytingu á háspennulínu frá fyrirhuguðu raforkuveri á Reykjanesi

Í tilkynningu Hitaveitu Suðurnesja sem nú er til ákvörðunar um matsskyldu er annarsvegar gert ráð fyrir loftlínu skv. kosti 1, nyrðri leið, sem yrði um 3 km löng og lægi vestan Sýrfells á 9-10 möstrum og hinsvegar loftlínu skv. kosti 2, syðri leið, sem yrði um 3,4 km (mælt frá sama byrjunarpunkti og kostur 1) og lægi austan Sýrfells á 10-11 möstrum. Þessir nýju kostir kæmu í stað jarðstrengs og 2 km langrar loftlínu á vestari enda háspennulínu frá raforkuveri á iðnaðarsvæðinu yst á Reykjanesi til Svartsengis (nánar tiltekið að aðveitustöð við Rauðamel).

Breytingin er tilkynningarskyld til ákvörðunar um matsskyldu skv. 6. gr. laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum og lið 13 a í 2. viðauka laganna, sbr. einnig 22. lið í 1. viðauka sömu laga en skv. honum eru loftlínur utan þéttbýlis til flutnings á raforku með 66 kv spennu eða hærrí háðar mati.

Í tilkynningu Hitaveitu Suðurnesja nú, kemur fram að eftir að staðsetningu stöðvarhúss og tengivirkis var breytt (sbr. matsskylduákvörðun í júní sl.) þurfi jarðstrengur að vera lengri en áður var áætlað. Samkvæmt mælingu á gildandi deiliskipulagsupprætti af iðnaðarsvæðinu (í mkv. 1:2000) yrði jarðstrengur um 1,4 km miðað við upphaflega staðsetningu stöðvarhúss vestan Sjóefnavinnslunnar, en um 1 km lengri ef fylgt er megin vegum skv. deiliskipulagi að nýrri staðsetningu stöðvarhússins.

Sjónræn áhrif, landslag, jarðmyndanir, ferðamenn og útivist

Samkvæmt framlögðum gögnum Hitaveitu Suðurnesja verður hæð mastra 15-26 m upp í þverslá, með 20 m langri þverslá og um 2,7 m há jarðvírseyru ofan á þverslánni.

Mannvirki sem fyrir eru á iðnaðarsvæðinu ná mest um 15 m hæð (Sjóefnavinnslan) og skv. deiliskipulagi iðnaðarsvæðisins skulu byggingar á iðnaðarsvæðinu almennt ekki vera hærri en 12 m, þótt einstök mannvirki geti orðið allt að 15 m há. Sérstakir skilmálar eru um hæð stöðvarhúss í gildandi deiliskipulagi, sem getur orðið allt að 22 m hátt.

Aðalskipulagi Reykjanesbæjar var breytt veturinn 2003-2004 (breytingin var staðfest af umhverfisráðherra 4. mars 2004). Þá var iðnaðarsvæðið minnkað verulega þannig að svæðið vestan Sýrfells var skilgreint sem óbyggt svæði í stað iðnaðarsvæðis. Jafnframt voru skilgreindir iðnaðarsvæðisreitir fyrir borsvæði á nokkrum öðrum stöðum utan iðnaðarsvæðisins. Í greinargerð með aðalskipulagsbreytingunni (dags. nóv. 2003) kemur fram að upphafleg afmörkun iðnaðarsvæðisins hafi verið ákveðin í Svæðisskipulagi Suðurnesja 1987-2007, en að loknum rannsóknum Hitaveitu Suðurnesja og mati á umhverfisáhrifum virkjunarinnar hafi legið fyrir forsendur til nánari afmörkunar iðnaðarsvæðisins, sbr. aðalskipulagsbreytinguna sem staðfest var í mars 2004. Í greinargerðinni segir ennfremur: *"...Forsendur þessarar breytingar eru að skapa rými fyrir jarðhitanýtingu, en um leið að taka fullt tillit til þeirrra sérstöku jarðmyndana sem eru á Reykjanesinu.*

...

Breytingin verður til þess að iðnaðarsvæðið falli að framkvæmdum um jarðhitanýtingu og styrkja frekar verndun sérstakra jarðmyndana.

...

Megin áhrif jarðhitanýtingar eru á landslag ... Þá ber jafnframt að geta þess að samhliða hliðfærslu á iðnaðarsvæði verður talsverð minnkun á stærð þess og þar með komið í veg fyrir möguleg áhrif uppbyggingar og iðnaðar á umhverfið og landslag á því svæði."

Loftlínur skv. kosti 1 og kosti 2 myndu nær alfarið liggja utan iðnaðarsvæðis eins og það er nú skilgreint í aðalskipulagi og fara því að mestu um land sem er skilgreint sem óbyggt svæði í aðalskipulagi, eftir breytingu sem staðfest var í mars 2004 og sem er jafnframt hluti þess svæðis sem Alþingi hefur samþykkt að skuli unnið að friðlýsingu á skv. náttúruverndaráætlun.

Í umsögn Umhverfisstofnunar kemur fram að með breytingu á framkvæmdinni muni línar liggja í nálægð við fjóra af fimm vinsælustu áningarstöðum ferðamanna á svæðinu, Gunnhver, útsýnisstaði á Stampagígum, Valahnúk og Bæjarfell og skerða útsýni frá þessum stöðum. Línan verði sýnileg ferðamönnum sem fara á milli Reykjanes og Grindavíkur, því hún muni áfram sjást norðan Sýrfells. Einnig muni línan hugsanlega skerða útsýni til suðurs frá Þjóðvegi að Valahnúk og Bæjarfelli, en þetta útsýni, með hraunið í forgrunni og vitann á Bæjarfelli, ströndina og Valahnúk í bakgrunni sé að margra mati áhrifamikil. Jafnframt muni lega línunnar ekki verða samsíða brotalínunum í landi, sem geri hana meira áberandi en ella. Færsla í þá átt sem nú hafi verið ákveðin á stöðvarhúsi geri það að verkum að nú sé enn brýnna en fyrr út frá umhverfis- og útivistarsjónarmiðum að leggja jarðstreng. Að teknu tilliti til ofangreinds telur Umhverfisstofnun að sú breyting sem kynnt er í tilkynningu framkvæmdaraðila, hvort sem um er að ræða kost 1 eða kost 2, sé líkleg til að hafa í för með sé umtalsverð áhrif á landslag og sjónræna þætti, útivist og ferðamennsku. Val standi á milli

aukins varanlegs rasks af völdum jarðstrengs innan svæðis sem skilgreint er fyrir iðnað, eða varanlegs rask af völdum loftlínu, þó umfangsminna sé, auk umtalsverðra sjónrænna áhrifa utan skilgreinds iðnaðarsvæðis og inni á svæði sem er bæði á náttúruminjasrá og á náttúruverndaráætlun 2004-2008. Að mati Umhverfisstofnunar er því nauðsynlegt að kanna frekar umhverfisáhrif af þeirri breytingu á framkvæmdinni sem hér hefur verið fjallað um og bera hana saman við lagningu jarðstrengs frá suðvesturenda Sýrfellsdraga að stöðvarhúsi, eins og kynnt var í mati á umhverfisáhrifum af lagningu háspennulínu frá Reykjanesi að Svartsengi.

Í umsögn Heilbrigðiseftirlits Suðurnesja er vakin athygli á sömu þáttum og koma fram í umsögn Umhverfisstofnunar. Hitaveita Suðurnesja felst hinsvegar ekki á það sjónarmið Umhverfisstofnunar að eftir færslu á stöðvarhúsi (og tengivirki) sé enn brýnna en fyrr út frá umhverfis- og útivistarsjónarmiðum að leggja jarðstreng. Hitaveitan telur jarðstrengslögn frekar eiga rétt á sér annars staðar en á iðnaðarsvæði, þar sem séu fjölmörg önnur áberandi mannvirki sem mörg hver hafi mun meiri áhrif á umhverfið en umrædd lína, sem sé tiltölulega gegnsæ.

Fram kemur í tilkynningu Hitaveitu Suðurnesja að helstu áhrif línunnar á útivist og ferðamennsku felist í sjónrænum áhrifum af línunni, en einnig kemur fram það mat Hitaveitunnar að það hafi aðdráttarafl fyrir ferðamenn að kynnast því hvernig Íslendingar nýta jarðhitann sem orkulind. Í svörum Hitaveitunnar við umsögnum Heilbrigðiseftirlits Suðurnesja og Umhverfisstofnunar segir ennfremur að búast megi við að í framtíðinni verði orkuverið á Reykjanesi helsti áfangastaður ferðamanna þar og ekki sé óeðlilegt að línan sem flytji orkuna á markað verði þar sýnileg, en mestu skipti að um snyrtilegt mannvirki verði að ræða.

Í allri fyrri málsmeðferð jarðhitanýtingar á Reykjanesi skv. lögum um mat á umhverfisáhrifum hafa sjónræn áhrif og þar með áhrif á ferðamennsku og útivist, verið einn megin þáttur umhverfisáhrifa sem mannvirki framkvæmdarinnar hafa verið talin hafa í för með sér fyrir utan bein áhrif á jarðmyndanir og vistkerfi. Þetta mat hefur einnig endurspeglast í breytingum viðkomandi sveitarfélaga á afmörkun iðnaðarsvæðisins í aðalskipulagi, sem og í úrskurði umhverfisráðherra árið 2000, þegar borsvæði voru takmörkuð. Í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila í fyrri málsmeðferð hefur einnig komið fram áhersla á leiðarval háspennulínu og mat á sjónrænum áhrifum hennar.

Skipulagsstofnun tekur undir álit Umhverfisstofnunar og Heilbrigðiseftirlits Suðurnesja um að leggja þurfi mat á sjónræn áhrif þeirrar háspennulínu (kostir 1 og 2) sem Hitaveita Suðurnesja leggur nú til í stað þeirrar línu sem fallist var á með úrskurði Skipulagsstofnunar í mars sl. ár. Skipulagsstofnun telur hafa komið fram við afgreiðslu málsins að sjónræn áhrif línunnar, það er áhrif hennar á landslag og upplifun ferðamanna kunni að verða veruleg. Skipulagsstofnun telur hafa komið fram skýr rök um gildi þess svæðis sem loftlína færi um m.t.t. náttúruverndar og ferðamennsku. Jafnframt rök fyrir því að líklegt sé að loftlína verði áberandi í landslagi frá fjölförnum ferðamannastöðum og kunni að auka enn á áhrif iðnaðarmannvirkja á ásýnd náttúruverndarsvæðisins á utanverðu Reykjanesi, auk þess að hafa í för með sér rask á svæði sem Alþingi hefur samþykkt að unnið skuli að friðlýsingu á skv. náttúruverndaráætlun. Það svæði sem kynnt er að háspennulína fari um er jafn viðkvæmt, ef ekki viðkvæmara, fyrir sjónrænum áhrifum og aðrir hlutar línuleiðarinnar, sem áður hafa verið metin umhverfisáhrif

af, þar sem nýtt línustæði fer nær fjölsóttum ferðamannastöðum sem byggja á náttúruskoðun og liggur ekki samsíða brotalínum í landslagi eins og aðrir hlutar línunnar munu gera. Skipulagsstofnun telur líkur á að mannvirki loftlínu kunni að auka á neikvæð sjónræn áhrif mannvirkja á iðnaðarsvæðinu, vegna þess svæðis sem línan lægi yfir og vegna hæðar mastra.

Samlegðaráhrif einstakra breytinga sem gerðar hafa verið á fyrirhugaðri jarðhitanýtingu á Reykjanesi 2003-2004

Að framan hefur verið rakin málsmeðferð vegna fyrirhugaðra framkvæmda Hitaveitu Suðurnesja við jarðhitanýtingu á Reykjanesi. Skipulagsstofnun telur bagalegt að ekki hafi verið lögð fram heildstæð áætlun af hálfu framkvæmdaraðila varðandi fyrirhugaðar breytingar á framkvæmdunum. Ljóst er að einstakar fyrirhugaðar breytingar á framkvæmdunum hafa samlegðaráhrif á jarðmyndanir og landslag, sem ekki hefur verið unnt að taka afstöðu til þegar eingöngu er kynnt stök breyting hverju sinni án þess að upplýsingar séu lagðar fram um aðrar áformaðar breytingar.

Skipulagsstofnun bendir í því sambandi á að þegar stofnunin fékk tilfærslu stöðvarhússins til ákvörðunar um matsskyldu í maí sl. lá ekkert fyrir, við afgreiðslu málsins í júní, um að stefnt væri að loftlínu frá stöðvarhúsinu í stað jarðstrengs og að sú loftlína skyldi fara yfir verndarsvæðið norðan iðnaðarsvæðisins. Breyting úr jarðstreng í loftlínu var síðan tilkynnt Skipulagsstofnun til ákvörðunar um matsskyldu af sama framkvæmdaraðila í júlí sl. Í þeim gögnum er ekki heldur gerð sérstök grein fyrir samlegðaráhrifum breyttrar staðsetningar stöðvarhúss og loftlínu.

Rekstraröryggi

Samkvæmt tilkynningu framkvæmdaraðila mun rekstraröryggi aukast verði byggt hefðbundið tengivirki, eins og nú er stefnt að, í stað “kompakt” tengivirkis. Ekki hefur komið fram að lagning loftlínu sé forsenda þess að byggja hefðbundið tengivirki í stað “kompakt” tengivirkis.

Í gögnum framkvæmdaraðila nú er lögð talsverð áhersla á að rekstraröryggi jarðstrengs sé ekki ásættanlegt, en í allri málsmeðferð jarðhitanýtingar á Reykjanesi, síðast í maí sl., hefur jarðstrengur verið ásættanlegur. Skipulagsstofnun telur að skýra þurfi betur mun á rekstraröryggi loftlínu og jarðstrengs í ljósi reynslu hér á landi, s.s. í áætlaðri tíðni bilana og fjölda lokunardaga vegna viðgerða.

Kostnaður

Með vísan til þess sem að framan segir um skort á upplýsingum um samlegðaráhrif þeirra breytinga sem gerðar hafa verið á framkvæmdum við jarðhitanýtingu á undanförunum mánuðum, telur Skipulagsstofnun þörf á því að lagt sé fram yfirlit yfir þann sparnað í stofn- og rekstrarkostnaði sem einstakar breytingar hafa haft í för með sér. Einnig er nauðsynlegt að lagðar séu fram sundurliðaðar og skýrar samanburðartölur vegna lagningar jarðstrengs og loftlínu og byggingar tilheyrandi mannvirkja, til mats á vægi stofn- og rekstrarkostnaðar við ákvörðun um loftlínu í stað jarðstrengs.

Skipulag

Kynnt breyting á háspennulínunni, Reykjanes-Rauðimelur, er í ósamræmi við gildandi aðalskipulag Grindavíkur, aðalskipulag Reykjanesbæjar og deiliskipulag iðnaðar- og orkuvinnslusvæðis á Reykjanesi.

Í frekari upplýsingum Hitaveitu Suðurnesja, að fengnum umsögnum stofnana, er því haldið fram að skipulagsferli eða skipulagsáætlanir geti að vissu marki komið í stað mats á umhverfisáhrifum, sbr. ákvæði til bráðabirgða III í nógildandi lögum um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000. Skipulagsstofnun vill benda á að framangreint bráðabirgðaákvæði fjallar um endurskoðun laga um mat á umhverfisáhrifum og að í þeirri vinnu skuli m.a. kanna í hvaða mæli skipulagsgerð geti komið í stað mats á framkvæmdum og á því ekki við í þessu samhengi.

Niðurstaða

Í samræmi við 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram af hálfu Hitaveitu Suðurnesja við tilkynningu, umsagnir og svör framkvæmdaraðila við þeim. Á grundvelli þessara gagna er það niðurstaða Skipulagsstofnunar að breyting á 220 kV háspennulínu, Reykjanes-Rauðimelur, í Reykjanesbæ og Grindavík, kunní að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif með tilliti til 3. viðauka með lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum og skuli því háð mati á umhverfisáhrifum. Það varðar einkum eftirfarandi viðmið í 3. viðauka laganna:

1. Eðli framkvæmdar, einkum með tilliti til:
 - i. stærðar og umfangs framkvæmdar,
 - ii. sammögnunaráhrifa með öðrum framkvæmdum,
2. Staðsetning framkvæmdar, einkum með tilliti til:
 - i. landnotkunar sem fyrir er eða er fyrirhuguð samkvæmt skipulagsáætlun,
 - ii. verndarsvæða:
 - (a) friðlýstra náttúruminja og svæða sem njóta sérstakrar verndar samkvæmt lögum um náttúruvernd,
 - iv. álagspols náttúrunnar, einkum með tilliti til:
 - (c) sérstæðra jarðmyndana,
 - (d) náttúruverndarsvæða,
 - (e) landslagsheilda,
3. Eiginleikar hugsanlegra áhrifa framkvæmdar, einkum með tilliti til:
 - i. umfangs umhverfisáhrifa, þ.e. þess svæðis og fjölda fólks sem ætla má að verði fyrir áhrifum,
 - ii. þess hverjar líkur eru á áhrifum.

Samkvæmt 6. gr. laga nr. 106/2000 má kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 27. september 2004.

Ádís Hlökk Theodórsdóttir

Póroddur F Póroddsson

Afrit.

Umhverfisráðuneytið, Grindavík, Reykjanesbær, Ferðamálaráð, Forleifavernd ríkisins, Heilbrigðiseftirlit Suðurnesja, Löggildingarstof og Umhverfisstofnun.